BIBLIOTECA „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 57-lea
8 Pagini

EXEMPLARUL { In România 6 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. G-le P. T.T. Nr. 21.951/939

Nr. 229 Miercuri 21 August 1940
8 Pagini
P IIII

ABONAMENTE
IN ȚARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN ȚARĂ
pe un an la
UNIVERSUL COPIILOR
ZIARUL CĂLĂTORIILOR,
VESELIA, RADIO UNIV.
și UNIV. LITERAR câte
220 lei
UNIV.-SPORT
500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

MARINA NOASTRĂ COMERCIALĂ

Cu prilejul zilei de sărbătoare a marinei, am cercetat niște cifre privitoare la situația și activitatea marinei noastre de comerț. In acelaș timp și printr'o legitimă asociație de idei, mi s'au trezit, în legătură cu aceeași chestiune, amintiri de acum câteva decenii, din vremea când flota română de comerț, destinată traficului de călători și mărfuri cu porturile Levantului, se reducea la un singur vapor — și acela închiriat: vaporul „Cobra", vapor cu un tonaj modest.

Dacă ne gândim la ceeace a fost atunci și ținem seamă de ceeace este astăzi, când elegantele și confortabilele vapoare românești, care pleacă dela Constanța, sunt apreciate și preferate vapoarelor străine, avem motive să fim mulțumiți de progresele realizate în această direcțiune.

Insă cifrele, ce avem înaintea noastră, se referă la vasele de comerț, care au trecut prin portul Sulina în cursul anului 1939. Iată cum se prezintă aceste cifre: în ce privește numărul, locul întâiu îl ocupă vasele grecești cu un număr de 184 de vase. Lor le urmează vasele cu pavilion italian în număr de 125. România ocupă în această mișcare locul al treilea: în anul 1939 au trecut prin portul Sulina 62 de vase, care arborau pavilionul românesc. In sfârșit, locul al patrulea revine Angliei cu 49 de vase.

Ordinea se schimbă însă, dacă se are în vedere tonajul. Primul loc îl ocupă Italia cu aproape 344.000 de tone. Grecia vine a doua cu 208.326 de tone. România și Anglia își păstrează tot locurile trei și patru: România cu aproape 200 de mii de tone, iar Anglia cu 113.581 tone.

Bine înțeles, în ce privește flota noastră de comerț, situația, așa cum reiese din cifrele de mai sus, este susceptibilă de desvoltare — și trebue să se desvolte. Neuitatul rege Carol I-iu, sub a cărui domnie au luat ființă atât marina comercială, cât și marina de război, precum și Majestatea Sa Regele Carol al II-lea au stăruit asupra adevărului că existența unei flote bine înzestrate răspunde unei necesități imperioase.

In deosebi, sub raportul economic, are și Țara Românească dreptul la „spațiul ei vital", fără ca această expresiune, astăzi așa de des întrebuințată, să cuprindă în ea vreun gând de cuceriri teritoriale sau de expansiuni puțin licite.

Pentru România, spațiul vital economic este mai ales în Orient și drumul cel mai scurt și mai ieftin, pe care se merge, este drumul pe apă. Piețele din Orient sunt pentru produsele românești — produse ale soluiui și produse ale industriei — debușeuri din cele mai indicate. Totodată, aceste piețe prezintă marele avantaj că schimbul reciproc de mărfuri este și lesnicios și firesc. Natura solului și clima au făcut ca sub raportul producțiunii să ne complectăm, iar nu să ne excludem unii pe alții.

De fructele, de untdelemnul, de bumbacul și de alte produse, care găsesc un teren mai prielnic în țările cu climă mai caldă din Orient, vom avea totdeauna nevoie de a le importa. Intr'o măsură și mai mare locuitorii din aceste țări vor avea nevoie de cerealele noastre, de produsele noastre petrolifere, de lemnul nostru de construcțiune. A fost o vreme — și nu e mult de atunci — când la Istanbul, la Salonic și în alte orase aproape nu era casă în a cărei construcție să nu fi intrat cherestea importată din România.

Ba chiar, așa cum am citit într'o publicație specială și cu caracter oficial, în Siria se începuse un export promițător de produse industriale românești, în deosebi articole și sticlărie și unele articole textile.

E drept că, din cauza situației create de război, situația se prezintă astăzi în condițiuni schimbate. Insă tot așa de drept e că, din fericire, războiul are un caracter provizoriu și că, după încetarea lui, viața își va lua din nou cursul ei normal. Pentru aceste vremuri normale, trebue să fim cât mai bine pregătiți.

O DOVADĂ ELOCVENTĂ

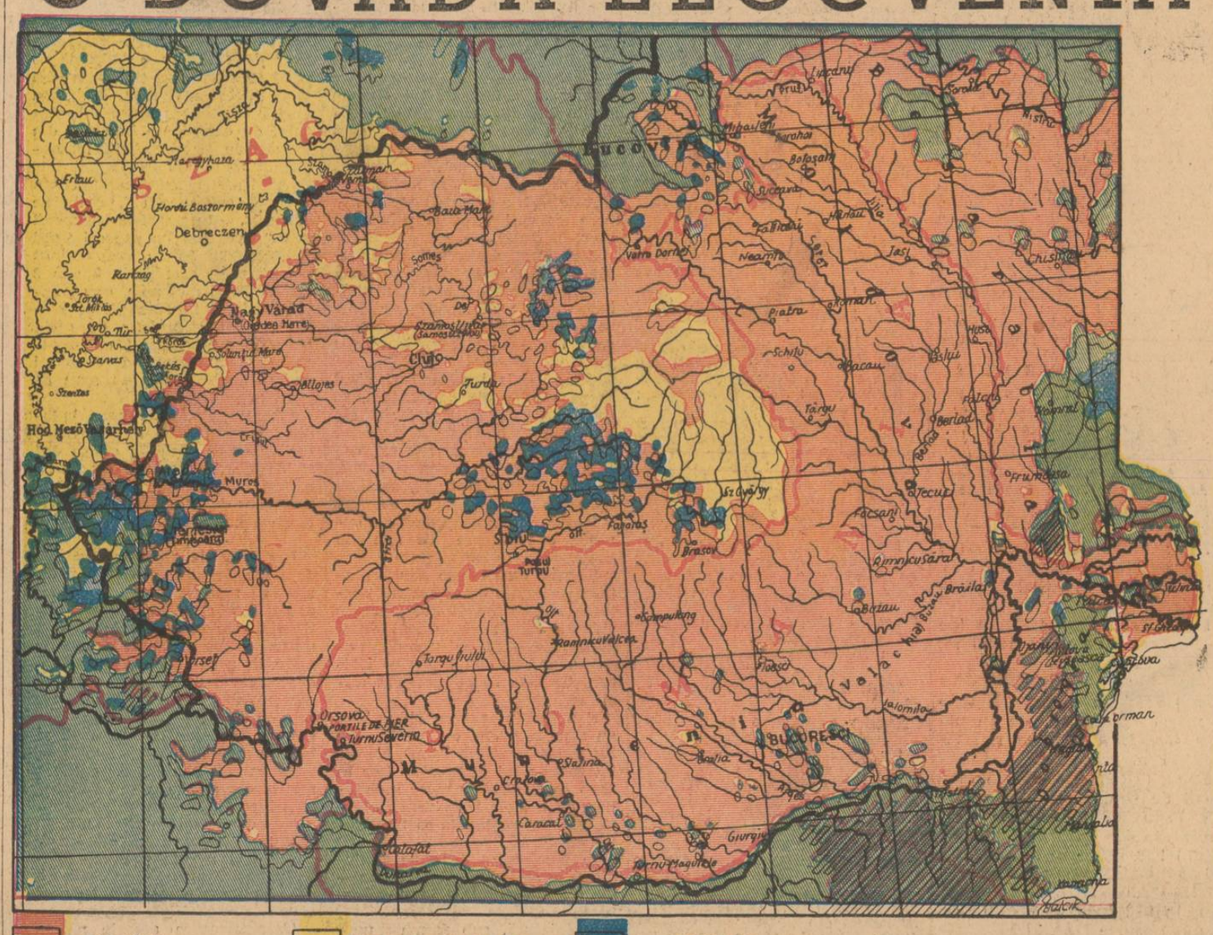

Această hartă, din care se poate vedea dreptatea cauzei românești, a apărut în 1916 în editura Institutului geografic italian De Augustino *din Novara.*

Colorarea hărței este conformă cu originalul.

In textul care însoțește această hartă se spun următoarele:

„Harta arată structura etnică a Transilvaniei după mai mult de trei decenii de acțiune consecutivă de colonizare și de asimilare condusă de statul maghiar. Confruntată cu hărțile etnice alcătuite pe baza recensămintelor austriace se constată o sporire a insulelor maghiare.

Frontiera etnică occidentală a României se găsește la o mare distanță de frontiera ei politică însemnată de noi pe această hartă".

Nu e nevoe de nici un comentar. Harta, după cum am spus, datează din 1916 și poartă semnătura institutului italian de editură cu reputație mondială.

FRONTIERA ETNICĂ ROMÂNO-UNGARĂ

AȘA CUM AU FIXAT-O IN TRECUT ETNOGRAFII ȘI ISTORICII MAGHIARI ȘI GERMANI

de R. SEIȘANU

După cifrele și datele statistice folosite de Karl Gottlieb von Windisch, frontiera etnică română trecea în 1770 dincolo de frontiera actuală de vest a României și pătrundea adânc în interiorul blocului maghiar. In epoca aceia românii formau o parte importantă din populația comitatelor Ugocia, Szabolci, în regiunea de câmpie a comitatului Bihorului, în plășile Saretek și Ermelek, rămase prin tratatul dela Trianon Ungariei, ca și în comitatele Bichiș și Cianad (K. Gottlib von Windisch: Geographie des Königreichs Ungars, Pressburg, 1770).

Lexiconul geografic al Ungariei editat de Krabinschi în 1786, indică o serie de localități românești dincolo de frontiera actuală a României în comitatele Bihor și Szabolci. După datele publicate de Csaplovics în 1829 (Gemälde von Ungarn, Pest 1829 vol. I pag. 204-205) **se constată, că românii formează majoritatea absolută și relativă în județele Maramures, Ugocia, Satul Mare, Bihor, Arad, Szabolci, Cianad și Bichiș.**

Autorul ungur, Háan L. în lucrarea sa „Bekes-Csaba mezővárosa, Pest 1866" constată că în 1716 erau numai 22 de familii maghiare în Bichiș; iar în altă lucrare „Csaba Varmegye hajdana" „Pest. 1870, pag. 57, trecutul Comitatului Bichiș) scrie că „Românii locuesc mai ales orașele Gyula, Keteghyhaza, Bichiș, Ciaba". Toate aceste orașe sunt astăzi în Ungaria.

In 1779 maghiarul Mathias Bell în lucrarea sa „Compendium Hungariae Geographicum" (Possoni-Casovia, 1779) constată întinderea românilor spre vest, în comitatele Bereg, Ugocia, Bichiș, Bihor și Torontal. Alt autor maghiar, Borovschy, în lucrarea intitulată „Comitatele și orașele ungare, Comitatul Satu-Mare", apărută la Budapesta înainte de războiul mondial, scrie:

„ROMANII DOMINA EXCLUSIV IN COMUNELE SOMCUȚA-MARE, BAIA MARE, SEINI ȘI MASSA LOR A DEPĂȘIT CHIAR ACESTE LIMITE. EI SUNT NUMEROSI DEASEMENEA IN PARTEA OCCIDENTALA DE COMUNELE ARDUD, CAREII MARI ȘI SATU MARE".

(Continuare in pag. 2-a)

IN CORPUL ZIARULUI:

ATACUL AERIAN GERMAN ASUPRA ANGLIEI CONTINUĂ CU INTENSITATE

DESCHIDEREA CONFERINȚEI ROMÂNO-BULGARE LA CRAIOVA

In dorința sa de a se ajunge la reglementarea pacifică a problemelor cari ar putea să despartă România de vecinii săi, și în speranța de a creea în această parte a lumii o așezare politică nouă, bazată pe o conviețuire și colaborare pașnică a tuturor popoarelor, România a hotărît să deschidă discuțiuni cu Bulgaria.

Tratativele au început în ziua de 19 August, în cursul dimineții, la Craiova, în Palatul Rezidenței Regale.

Primul Delegat al Bulgariei la Conferință este d. Svetoslav Pomenoff, ministru plenipotențiar, iar al României d. Al. Cretzianu, ministru plenipotențiar și fost sub-secretar de Stat la ministerul Afacerilor Străine.

Delegația bulgară a sosit la Calafat la ora 8, de unde cu un tren special a fost condusă la Craiova.

Delegația română a plecat Duminică din București.

COMPUNEREA DELEGAȚIEI BULGARE

Sofia, 18 (Rador). — **Agenția telegrafică bulgară transmite:**

Delegația bulgară, care va duce tratative cu România, la Craiova, are următoarea compunere: președinte, d. Pomenoff, ministru plenipotențiar, iar membri, d-nii general Popoff, comandantul garnizoanei Varna, Papazoff, fost membru al Curței de Casație, Angheloff, secretar general al ministerului de interne și Moloff, director al datoriei publice.

Delegația va fi însoțită de experți și secretari.

D. Cantemir, subdirectorul protocolului, care face, de asemeni, parte din comisiune, a sosit de azi.

Delegația bulgară se compune din d. Pomenoff, ministru plenipotențiar; d-nii general Popoff, comandant de corp de armată; Papazoff, fost consilier la Curtea de casație; Angheloff, secretarul general al ministerului de interne; Moloff, directorul general al datoriei publice și alții.

Ea va sosi mâine dimineață, la ora 8, în Calafat, unde va fi întâmpinată la debarcader de prefectul județului Dolj, de primarul micului port dunărean și de comandantul garnizoanei.

De acolo, cu un tren special, va porni spre Craiova, unde va fi întâmpinată de d. Dinu Simian, rezidentul regal al ținutului Olt, de d. general Vasilu, primarul orașului și de reprezentanții autorităților militare.

Dela gară, oaspeții vor fi conduși la palatul Dinu Mihail, anume amenajat, unde vor fi găzduiți pe tot timpul cât vor dura lucrările.

Membrilor comisiunii române li s'a rezervat palatul rezidențial.

Cele două delegații vor lua primul contact la ora 12, în marea sală de recepție a palatului rezidențial.

Lucrările vor dura până la ora 1.30.

Masa dela amiază va fi luată în comun, în sala maură și la ea vor participa, afară de membrii celor două delegații și alți invitați.

N. C.

Audiențele la M. S. Regele Boris

Sofia, 18 (Rador). — **M. S. Regele Boris al Bulgariei a primit Sâmbătă succesiv pe d. Popoff, ministrul afacerilor străine și pe d. Eugen Filotti, ministrul României la Sofia.**

COMENTARIILE PRESEI BULGARE

Sofia, 18 (Rador). — **Agenția telegrafică bulgară transmite:**

Toată presa bulgară primește cu satisfacție știrea relativă, la conferința româno-bulgară, ce se întrunește la Craiova.

Ziarul oficios DNESS scrie, între altele: „Negocierile de până acum, duse în urma invitației guvernului român, în vederea conferinței dela Craiova, ne îndreptățesc speranța că relațiunile dintre cele două țări vecine vor fi, — și noi dorim din toată inima aceasta celor două delegații ce vor avea Luni prima lor întâlnire dincolo de Dunăre —, inspirate de cele mai bune sentimente și intenții, pentru a pune capăt, în mod rapid, litigiilor și pentru a readuce România și Bulgaria la vechea amiciție încercată, care exista totdeauna în trecut, între ele. Ele vor face aceasta nu numai pentru binele propriilor lor popoare, ci și pentru liniștea și ordinea din Balcani, tot atât de scumpe tuturor balcanicilor".

Ziarul DNEVNIK scrie: „Poporul bulgar vede în invitația guvernului român un început bun și dorința vecinilor noștri, care a fost dealtfel atât de des exprimată din partea noastră, de a se ajunge la o ameliorare a relațiunilor dintre cele două țări".

SLOVO declară: „România și Bulgaria sunt legate printr'un trecut de amiciție sinceră, ajutor mutual și o identitate de interese. Astăzi, cele două popoare își întind din nou mâinile, desființând construcțiunile artificiale, care, timp de zeci de ani, constituiau o prăpastie de netrecut pentru amiciția și încrederea mutuală".

Ziarul MIR afirmă: „După 27 de ani, relațiunile româno-bulgare sunt îndreptate, pentru prima oară, pe calea cea justă. Este inutil să mai subliniem dorința noastră de înțelegere, manifestată atât de mult timp".

IN AȘTEPTAREA DELEGAȚIEI BULGARE

Dela trimisul nostru special

Craiova, 18 August.

Luni, se întrunesc în localitate cele două comisiuni, română și bulgară, spre a lua în discutie și a pune la punct chestiunile cari formează obiectul negocierilor respective.

Delegația română sosește la noapte, la ora 1, cu un tren special. Ea este alcătuită din 16 membri printre cari d-nii: Al. Cretzeanu, ministrul plenipotențiar, fost subsecretar de stat; Horia Grigorescu, primarul municipiului Constanța și fost subsecretar de stat; general Potopeanu, H. G. Meitani, aceștia doi în calitate de consilieri tehnici; directorul protocolului din ministerul afacerilor străine și alți experți tehnici.

NEGOCIERILE ROMÂNO-MAGHIARE LA T.-SEVERIN

DELEGAȚII MAGHIARI VIZITEAZĂ LOCURILE ISTORICE

DELA TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

T. Severin, 18 August

In așteptarea delegaților noștri, cari trebue să aducă mâine răspunsul guvernului nostru la propunerile maghiare, delegații unguri fac vizite și cercetări pe locurile și în regiunile noastre istorice. Interesul arătat de delegații maghiari frumuseților și trecutului românesc se explică prin familiaritatea celor mai mulți dintre ei cu mediul și viața românească.

D. ministru Andre Hory, președintele delegației, este născut la Cluj, iar mama d-sale este proprietara unui domeniu în județul Arad; d. colonel Uyszaszy a avut în unitatea în care a fost în timpul războiului, majoritatea soldaților de naționalitate română și păstrează despre ei amintiri măgulitoare pentru noi. Ceilalți membri ai delegației, sunt cunoscători ai problemelor transilvănene.

Profitând de pauza intervenită în tratative, delegații maghiari au vizitat Sâmbătă mânăstirea Tismana.

Delegația maghiară a admirat, printre obiectele sacre, brâul și felonul în fir de aur dăruite mânăstirii, la 1401, de Sigismund, regele Ungariei și împăratul Germaniei, pentru tămăduirea miraculoasă a unicei sale fiice, Elisabeta, născută din căsătoria cu nobila maghiară Cziley și pentru care Sigismund a venit la Tismana și s'a rugat.

Condusă de d-nii primar Virgil Netta, colonel Sandu, inspector general al jandarmeriei din ținutul Olt, inspector general Dobrescu, din Siguranța generală și de câțiva distinși ofițeri, delegația maghiară a cercetat azi dimineață cetatea geto-dacică și castrul roman Drubetta, așezat deasupra podului lui Traian, și muzeul regional „Porțile de fier".

D. Grigore Buiduhosu, profesor de limba latină la liceul „Traian", a dat lămuriri, desprinzând din lespezi monumentele funerare, inscripțiile votive și numeroasele vestigii ale trecutului, dovedind desăvârșita continuitate istorică și spirituală a poporului daco-roman dealungul miilor de ani.

Alături de castrul roman se văd termele și urmele unei străvechi și puternice civilizații și culturi desgropate de d. prof. Al. Bărcăcilă. Splendoarea parcului, care oferă o impresionantă risipă de flori peste ruinele milenare și bogăția documentelor și obiectelor din muzeul regiunii, cuprinzând toate epocile și domeniile vieții românești, au făcut o puternică impresie delegației.

In răstimp, reprezentanții presei străine vizitau băile romane dela Herculane și regiunea în care populația păstrează, după 2000 ani, în înfățișare și port, noblețea și spiritul Romei antice.

Conferința își va reîncepe lucrările Luni.

G. L.

Masa comună a delegaților la conferința ale cărei lucrări s'au reluat ieri.

BULETIN ARHEOLOGIC ȘI NUMISMATIC

MONETELE PROVINCIEI DACIA

de CONST. MOISIL

Provincia romană Dacia, întemeiată de împăratul Traian în anul 106 d. Cr., nu cuprindea decât o parte din vechea țară a Dacilor, și anume teritoriul din stânga Dunării, pe câtă vreme cel din dreapta fluviului fusese organizat mai de mult în provincia Moesia inferioară (Dobrogea și o parte în Bulgaria actuală).

O consecință importantă a întemeierii acestor două provincii romane a fost introducerea monetei romane în toate regiunile locuite de Daci.

In momentul cuceririi ei de Romani, în Moesia inferioară mai funcționau vechile ateliere monetare din orașele grecești de pe țărmul mării: Histria, Callatia (Mangalia), Tomis (Constanța), Tyras (Cetatea Albă) și Dionysopolis (Balcic). Imparații romani au autorizat aceste orașe să continuie emiterea de monete proprii, dar numai de bronz. De altfel aceste monete nu aveau decât o circulație redusă, locală, iar monetele de mare circulație deveniseră dinarii romani.

In Dacia de asemenea se bătuseră, înainte de cucerire, monete proprii dace, dar încă din veacul I în. d. Cr. ele au început să fie concurate de către dinarii romani, cari intraseră în cantități mari și în regiunea dela nordul Dunării. Se înțelege că după cucerire s'au introdus și aici monetele romane, cari de acum înainte pun stăpânire pe toate piețele comerciale și se întrebuințează în toate transacțiile publice și particulare.

Fig. 1.

Fig. 2.

Dar începând cu veacul al III-lea d. Cr. moneta romană începe să decadă. Greutatea aureilor (piesele de aur) se reduce simțitor; metalul dinarilor (piesele de argint) devine de calitate tot mai inferioară, iar monetele de bronz se emit în cantități tot mai scăzute. Criza de numerar roman devine din ce în ce mai acută și tot felul de mijloace se inventează pentru stăvilirea ei.

Atunci încep să intre în comerțul mare monetele municipale, bătute de diferitele orașe cu drept monetar, și monetele provinciale, bătute de administrațiile provinciale. Dintre acestea din urmă cele mai recente sunt monetele provinciilor Moesia superioară (Iugoslavia) și Dacia. Prima a primit dreptul monetar dela împăratul Gordian III (238—244), a doua dela urmașul său Filip Arabul (244—249).

De sigur că motivul pentru care s'a acordat acestor provincii dreptul de a bate monetă a fost tot lipsa de numerar. Nici în Dacia, nici în Moesia superioară nu existau orașe cu drept monetar, pe când în provincia vecină, Moesia inferioară erau amintitele orașe pontice, cari emiteau monete destule pentru ca să satisfacă nevoile reduse ale comerțului și ale transacțiilor zilnice.

Monetăriile Daciei și Moesiei superioare, înființate la date atât de apropiate, au bătut monete foarte asemănătoare între ele. In primul rând amândouă au bătut numai monete de bronz de trei categorii: asi, dupondii (2 asi) și sesterți (2½ asi). De altă parte aceste monete au toate pe față efigia împăratului respectiv, iar pe revers o personificare a provinciei, însoțită de drapelele legiunilor cari staționau acolo și de animalele ce erau în legătură cu a-

(Continuare in pag. 2-a)

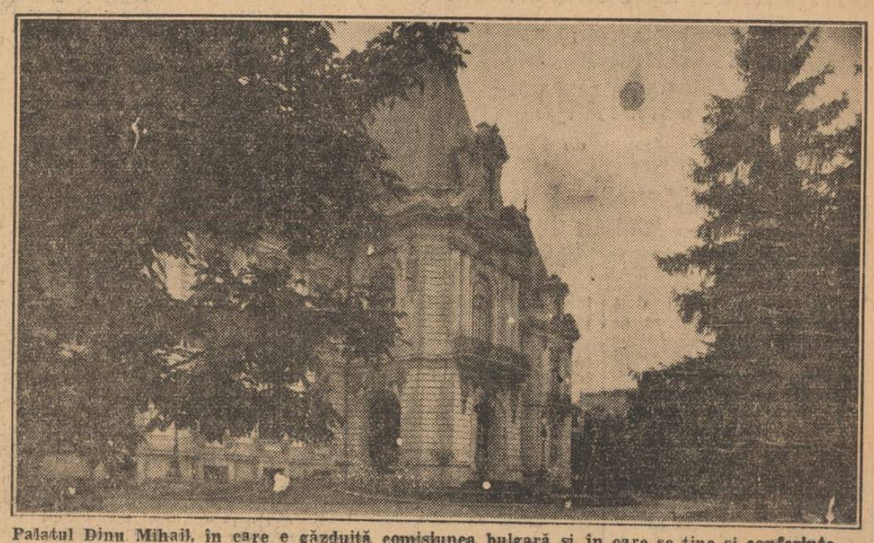

Palatul Dinu Mihail, în care e găzduită comisiunea bulgară și în care se ține și conferința